

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 17. ledna 2013¹

Věc C-583/11 P

**Inuit Tapiriit Kanatami a další
proti
Evropskému parlamentu
a**

Radě Evropské unie

„Kasační opravný prostředek — Nařízení (ES) č. 1007/2009 — Obchodování s produkty z tuleňů —
Zákaz uvádění na trh v Evropské unii — Výjimky pro společenství Inuitů — Právo fyzických
a právnických osob podat žalobu podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU — Pojem ‚právní akt
s obecnou působností [nařizovací akt]‘ a vymezení vůči ‚legislativnímu aktu‘ —
Neexistence bezprostředního nebo osobního dotčení“

I – Úvod

1. Možnosti právní ochrany jednotlivců vůči unijním právním aktům s obecnou působností patří již dlouho k nejspornějším otázkám evropského práva. Vycházejí z rozsudku Plaumann² Soudní dvůr ve své ustálené judikatuře týkající se nejprve článku 173 Smlouvy o E(H)S a později článku 230 ES uplatňoval relativně úzké chápání práva fyzických a právnických osob podat přímou žalobu. Této judikatury se Soudní dvůr i přes četnou kritiku držel až donedávna a potvrdil ji zejména v rozsudcích Unión de Pequeños Agricultores³ a Jégo-Quérel⁴.

2. V neposlední řadě jako reakce na tuto judikaturu došlo v Lisabonské smlouvě k nové úpravě práva jednotlivců podat žalobu, která vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009. Od té doby umožňuje čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU každé fyzické a právnické osobě podat žalobu na neplatnost i „proti právním aktům s obecnou působností [proti nařizovacím aktům], které se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření“.

3. Až dodnes je ovšem velmi sporné, do jaké míry bylo uvedenou novou právní úpravou právo jednotlivců podat žalobu rozšířeno. V tomto řízení o kasačním opravném prostředku byl Soudní dvůr požádán, aby právě tuto spornou otázku rozhodl a aby se přitom vyjádřil zejména k výkladu pojmu „právní akt s obecnou působností [nařizovací akt]“⁵. V této souvislosti je zejména nutno vyjasnit, zda je možné do kategorie nařizovacích aktů zařadit i legislativní akty Evropské unie.

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Rozsudek ze dne 15. července 1963, Plaumann v. Komise (25/62, Recueil, s. 213).

3 — Rozsudek ze dne 25. července 2002, Unión de Pequeños Agricultores v. Rada (C-50/00 P, Recueil, s. I-6677).

4 — Rozsudek ze dne 1. dubna 2004, Komise v. Jégo-Quérel (C-263/02 P, Recueil, s. I-3425).

5 — *Prováděcími opatřeními*, která jsou v této souvislosti v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU rovněž zmíněna, se bude Soudní dvůr brzy zabývat ve věci C-274/12 P (Telefónica v. Komise).

4. Na počátku projednávaného právního sporu je nařízení (ES) č. 1007/2009 o obchodování s produkty z tuleňů, které bylo dne 16. září 2009 přijato společně Evropským parlamentem a Radou⁶. Toto nařízení zavedlo na evropském vnitřním trhu zákaz uvádění produktů z tuleňů na trh, proti kterému nyní Inuit Tapiriit Kanatami jako organizace zastupující zájmy kanadských Inuitů⁷, jakož i řada dalších účastníků – zejména výrobců a obchodníků s produkty z tuleňů – hledá právní ochranu u unijních soudů.

5. V prvním stupni nebylo návrhové žádání Inuit Tapiriit Kanatami a dalších úspěšné. Jejich žalobu na neplatnost Tribunál Evropské unie usnesením ze dne 6. září 2011⁸ (dále také jen „napadené usnesení“) odmítl jako nepřípustnou. V odůvodnění Tribunál v neposlední řadě uvedl, že se v případě nařízení č. 1007/2009 jedná o legislativní akt, který nemůže být považován za nařizovací akt ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU. Inuit Tapiriit Kanatami a další (dále také jen „navrhovatelé kasačního opravného prostředku“) toto – až na jednoho z nich⁹ – napadají projednávaným kasačním opravným prostředkem.

II – Unijní právní předpisy upravující uvádění produktů z tuleňů na trh

6. Unijní právní předpisy upravující uvádění produktů z tuleňů na evropský vnitřní trh se nacházejí zčásti v základním nařízení (nařízení č. 1007/2009), které bylo přijato Parlamentem a Radou v roce 2009, a zčásti v prováděcím nařízení Komise (nařízení č. 737/2010), které bylo přijato v roce 2010. V tomto řízení je sporná aktivní legitimace Inuit Tapiriit Kanatami a dalších, pouze pokud jde o základní nařízení, zatímco prováděcí nařízení je předmětem zvláštní, dosud projednávané žaloby uvedených účastníků řízení u Tribunálu¹⁰.

A – Základní nařízení (nařízení č. 1007/2009)

7. Předmět nařízení č. 1007/2009 je v jeho článku 1 stanoven následovně:

„Toto nařízení stanoví harmonizovaná pravidla pro uvádění produktů z tuleňů na trh.“

8. Článek 3 nařízení č. 1007/2009 stanoví, že pro produkty z tuleňů platí následující „podmínky pro uvedení na trh“:

„(1) Uvádění produktů z tuleňů na trh je povoleno pouze tehdy, jestliže produkty z tuleňů jsou získávány při tradičních lovech tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími, které přispívají k jejich živobytí. Tyto podmínky se u dováženého zboží uplatňují v okamžiku nebo v místě dovozu.

(2) Odchylně od odstavce 1:

- a) je dovoz produktů z tuleňů rovněž povolen, pokud je pouze příležitostný a představuje výhradně zboží určené pro osobní použití cestujících nebo jejich rodin. Povaha a množství tohoto zboží nesmějí být takové, aby naznačovaly dovoz pro komerční účely;

6 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů (Úř. věst. L 286, s. 36).

7 — Inuité jsou původní etnickou skupinou, která žije zejména v arktických a subarktických oblastech centrální a severovýchodní Kanady, na Aljašce, v Grónsku a v částech Ruska. V hovorové řeči doposud používaný pojem „Eskymáci“ označuje kromě Inuitů ještě jiné arktické etnické skupiny.

8 — Usnesení Tribunálu ze dne 6. září 2011, Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada (T-18/10, Sb. rozh. s. II-5599).

9 — Efsthios Andreas Agathos byl jedním z žalobců v prvním stupni, k projednávanému kasačnímu opravnému prostředku se ale nepřipojil.

10 — Věc Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Komise (T-526/10) projednávaná u Tribunálu.

- b) je rovněž povoleno uvádět na trh produkty z tuleňů, které pocházejí z vedlejších produktů lovu regulovaného vnitrostátním právem a prováděného výhradně za účelem udržitelného řízení mořských zdrojů. Toto uvedení na trh je možné pouze na neziskovém základě. Povaha a množství těchto produktů nesmějí být takové, aby naznačovaly uvedení na trh pro komerční účely.

Uplatňování tohoto odstavce nesmí ohrozit dosažení cíle tohoto nařízení.

(3) Komise řídícím postupem podle [...] vydá technické pokyny, které stanoví orientační seznam kódů kombinované nomenklatury, do kterých mohou spadat produkty z tuleňů, na které se vztahuje tento článek.

(4) Aniž je dotčen odstavec 3, přijímají se opatření k provedení tohoto článku, jež mají za účel změnit jiné než podstatné prvky tohoto nařízení jeho doplněním, regulativním postupem s kontrolou podle [...].“

9. V článku 2 bodu 4 nařízení č. 1007/2009 se kromě toho stanoví, že „Inuity“ se rozumí:

„původní příslušníci inuitské domoviny, tj. těch arktických a subarktických oblastí, kde v současnosti nebo tradičně mají Inuité domorodá práva a zájmy, které Inuité uznávají za příslušníky svého lidu a k nimž patří Inupiaté, aljašští Jupikové, Inuité, kanadští Inuvialuité, grónští Kalaallité a ruští Jupikové.“

B – *Prováděcí nařízení (nařízení č. 737/2010)*

10. Na základě čl. 3 odst. 4 nařízení č. 1007/2009 Komise dne 10. srpna 2010 přijala formou nařízení (EU) č. 737/2010¹¹ (dále také jen „prováděcí nařízení“) prováděcí pravidla pro obchodování s produkty z tuleňů.

11. Článek 1 nařízení č. 737/2010 stanoví:

„Toto nařízení stanoví podrobná pravidla pro uvádění produktů z tuleňů na trh podle článku 3 nařízení (ES) č. 1007/2009.“

12. V článku 3 nařízení č. 737/2010 se stanoví, které podmínky musí být splněny, aby bylo možné uvádět produkty z tuleňů získané při lovech pořádaných inuitskými nebo jinými původními společenstvími na trh.

13. Článek 4 nařízení č. 737/2010 stanoví, za jakých podmínek lze produkty z tuleňů dovážet pro osobní potřebu cestujících nebo jejich rodin.

14. Za jakých okolností lze produkty z tuleňů získané v rámci řízení mořských zdrojů uvádět na trh, upravuje konečně článek 5 nařízení č. 737/2010.

III – Řízení před Soudním dvorem

15. Podáním ze dne 21. listopadu 2011 podali Inuit Tapiriit Kanatami a další projednávaný kasační opravný prostředek. Navrhují, aby Soudní dvůr

11 — Nařízení Komise (EU) č. 737/2010 ze dne 10. srpna 2010, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 o obchodování s produkty z tuleňů (Úř. věst. L 216, s. 1).

- zrušil napadené usnesení Tribunálu a prohlásil žalobu na neplatnost za přípustnou, pokud by Soudní dvůr měl za to, že jsou k dispozici všechny potřebné informace pro rozhodnutí o přípustnosti žaloby na neplatnost sporného nařízení;
- podpůrně zrušil napadené usnesení a vrátil věc Tribunálu;
- uložil Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie náhradu nákladů řízení vynaložených navrhovateli a
- rozhodl, že Evropská komise a Nizozemské království ponесou vlastní náklady řízení.

16. Parlament navrhuje, aby Soudní dvůr

- zamítl kasační opravný prostředek a
- uložil navrhovatelům náhradu nákladů řízení.

17. Rada navrhuje, aby Soudní dvůr

- zamítl kasační opravný prostředek a
- uložil navrhovatelům společně a nerozdílně náhradu nákladů řízení.

18. Také Komise, která již v prvním stupni vystupovala jako vedlejší účastník na podporu návrhových žádání Parlamentu a Rady, navrhuje, aby Soudní dvůr zamítl kasační opravný prostředek a uložil navrhovatelům náhradu nákladů řízení.

19. Nizozemské království, které v prvním stupni rovněž vystupovalo jako vedlejší účastník na podporu návrhových žádání Parlamentu a Rady, se naproti tomu řízení před Soudním dvorem neúčastnilo.

20. Před Soudním dvorem byl kasační opravný prostředek projednán písemně a dne 20. listopadu 2012 ústně.

IV – Posouzení

21. Výklad a uplatňování práva fyzických a právnických osob na podání žaloby podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU má zásadní význam pro naplnění účinné soudní ochrany. Má ale i značné dopady na vymezení příslušností a pravomocí mezi unijními soudy a vnitrostátními soudy. Zcela obecně mu v celém systému ochrany práv, tak jak je zakotven v evropských Smlouvách, přísluší význam, který by neměl být podceňován.

22. Všichni účastníci tohoto řízení o kasačním opravném prostředku jsou zajedno v tom, že článkem 263 čtvrtým pododstavcem SFEU bylo právo fyzických a právnických osob podat žalobu rozšířeno. Velmi sporné je ale mezi nimi to, v jakém rozsahu k tomu došlo. Názory účastníků řízení na to, jak má být čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU správně chápán, se proto velmi liší.

23. Zatímco tři unijní orgány, které se řízení účastní – Parlament, Rada a Komise – vystupují jednohlasně a z velké části se stejnými argumenty na podporu napadeného usnesení Tribunálu, zaujímají navrhovatelé kasačního opravného prostředku (dále jen „navrhovatelé“) naprosto opačné stanovisko; jsou toho názoru, že Tribunál vyložil čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU příliš úzce a nezohlednil tak požadavky účinné soudní ochrany.

24. Navrhovatelé napadají usnesení Tribunálu konkrétně celkem třemi důvody kasačního opravného prostředku, z nichž první se věnuje ustanovení čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU jako takovému (viz k tomu níže oddíl A), druhý se týká základního práva na účinnou právní ochranu (viz k tomu níže oddíl B) a třetí se zabývá otázkou, zda Tribunál správně pochopil argumentaci žalobců v prvním stupni (viz k tomu níže oddíl C).

A – První důvod kasačního opravného prostředku

25. První důvod kasačního opravného prostředku je ústředním bodem projednávaného právního sporu. V jeho rámci se účastníci řízení přou o správný výklad a použití čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, který ve svém nyní platném znění vychází z Lisabonské smlouvy a který zní následovně:

„Každá fyzická nebo právnická osoba může za podmínek uvedených v prvním a druhém pododstavci podat žalobu proti aktům, které jsou jí určeny nebo které se jí bezprostředně a osobně dotýkají, jakož i proti právním aktům s obecnou působností [proti nařizovacím aktům], které se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření.“

1. Výraz „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“ (první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

26. První částí svého prvního důvodu kasačního opravného prostředku, který směřuje proti bodům 38 až 56 napadeného usnesení, navrhovatelé Tribunálu vytýkají nesprávný výklad a použití výrazu „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“ ve smyslu třetí alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

27. Kamenem úrazu byla pro Inuit Tapiriit Kanatami a další okolnost, že Tribunál ve svém usnesení nepovažuje *legislativní akty* ve smyslu čl. 289 odst. 3 SFEU¹², k nimž patří i sporné nařízení č. 1007/2009, za *nařizovací akty*. Právní názor, který navrhovatelé kritizují, je vyjádřen v bodě 56 napadeného usnesení, v němž Tribunál uvádí,

„že pojem ‚nařizovací akt‘ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU musí být chápán tak, že zahrnuje všechny akty s obecnou působností s výjimkou legislativních aktů. V důsledku toho může být legislativní akt předmětem žaloby na neplatnost podané fyzickou nebo právnickou osobou výlučně tehdy, pokud se této osoby dotýká bezprostředně a osobně.“

Navrhovatelé v tom spatřují příliš restriktivní nakládání s právem jednotlivců podat žalobu. Rozlišování mezi legislativními akty a nelegislativními akty se jim jeví jako přehnaně formalistické. Naproti tomu unijní orgány Parlament, Rada a Komise, jež se účastní řízení, považují řešení nalezené Tribunálem za správné a vehementně ho obhajují.

12 — Článek 289 odst. 3 SFEU definuje legislativní akty jako „právní akty přijaté legislativním postupem“.

28. I v odborné právní literatuře je výklad nové třetí alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU diskutován velmi kontroverzně. Můj dojem je ten, že poměr zastánců a odpůrců zahrnutí legislativních aktů do kategorie nařizovacích aktů je přitom přibližně vyrovnaný¹³.

29. Jak vysvětlím v následující části, výklad výrazu „nařizovací akty“ provedený Tribunálem je správný [viz k tomu níže bezprostředně následující oddíl a)], zatímco opačné argumenty předložené navrhovateli nejsou přesvědčivé [viz k tomu níže oddíl b)].

a) K výkladu výrazu „nařizovací akty“, který provedl Tribunál

30. Výraz „nařizovací akt“ není ve Smlouvách nikde definován. V každém případě se přitom vždy bude muset jednat o unijní právní akty s obecnou působností, jak Tribunál správně zdůraznil¹⁴. Toto ale nutně neznamená, že *všechny* unijní právní akty s obecnou působností jsou současně nařizovacími akty.

31. Zejména by bylo ukvapené se domnívat, že všechna nařízení jsou současně nařizovacími akty, bez ohledu na to, zda se jedná o legislativní akty, či nikoli. V některých jazykových verzích Smluv sice nelze popřít určitou podobnost mezi pojmem „nařízení“ ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce SFEU a výrazem „právní akt s obecnou působností [nařizovací akt]“, tak jak je použit v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU¹⁵. V případě ztotožnění výrazů „nařízení“ a „právní akt s obecnou působností [nařizovací akt]“ na základě selektivního základu některých jazykových verzí Smlouvy o fungování Evropské unie by však byla pominuta skutečnost, že Evropské smlouvy mají v současnosti stejnou platnost ve 23 různých jazycích (čl. 55 odst. 1 SEU a článek 358 SFEU). V mnoha úředních jazycích Unie nemůže být o etymologické příbuznosti mezi výrazy „nařízení“ a „nařizovací akt“ řeč¹⁶.

32. Za těchto okolností je nutno vycházet z toho, že se v případě výrazu „nařizovací akt“ jedná o pojem unijního práva *sui generis*, při jehož výkladu je nutno zohlednit účel příslušného ustanovení Smlouvy, jakož i kontext, do kterého je toto ustanovení zasazeno¹⁷, a historii jeho vzniku. Zejména historie vzniku doposud při výkladu primárního práva nehrála roli, protože „přípravné práce“ k zakládajícím Smlouvám nebyly z velké části dostupné. Praxe využití konventů pověřených přípravou změn ve Smlouvách však stejně jako praxe zveřejňování pověření mezivládních konferencí vedla k zásadní

13 — V souvislosti s existujícími názory viz mimo jiné Dougan, M., „The Treaty of Lisbon 2007: Winning minds, not hearts“, *Common Market Law Review* 45 (2008), s. 617 – 703 (677 a násl.); Lenaerts, K., „Le traité de Lisbonne et la protection juridictionnelle des particuliers en droit de l'Union“, *Cahiers de droit européen* 2009, s. 711–745 (725 a násl.); Görlitz, N./Kubicki, P., „Rechtsakte ‚mit schwierigem Charakter‘“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2011, s. 248 – 254 (250 a násl.); Herrmann, C., „Individualrechtsschutz gegen Rechtsakte der EU ‚mit Verordnungscharakter‘ nach dem Vertrag von Lissabon“, *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht* 2011, s. 1352–1357 (1354 a násl.); Mazák, J., „Locus standi v konaní o neplatnost: Od Plaumannovho testu k regulačním aktům“, *Právník* 150 (2011), s. 219 – 231 (223); Schwarze, J., „Rechtsschutz Privater gegen Rechtsakte mit Verordnungscharakter gemäß Art. 263 Abs. 4 Var. 3 AEUV“, v: Müller-Graff, P.-C./ Schmahl, S./Skouris, V. (vydavatelé), *Europäisches Recht zwischen Bewahrung und Wandel – Festschrift für Dieter H. Scheuing*, Baden-Baden 2011, s. 190–207 (199 a násl.); Everling, U., „Klagerecht Privater gegen Rechtsakte der EU mit allgemeiner Geltung“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2012, s. 376–380 (378 a násl.); Wathelet, M./Wildemeersch, J., „Recours en annulation: une première interprétation restrictive du droit d'action élargi des particuliers?“, *Journal de droit européen* 2012, s. 75 – 79 (79).

14 — Bod 56 napadeného usnesení; viz pro doplnění body 42, 43 a 45 uvedeného usnesení.

15 — Toto platí zejména pro německou („Verordnung“ a „Rechtsakt mit Verordnungscharakter“), anglickou („regulation“ a „regulatory act“), francouzskou („règlement“ a „acte réglementaire“), řeckou („κανονισμός“ a „κανονιστική πράξη“), irskou („rialachán“ a „gníomh rialúcháin“), italskou („regolamento“ a „atto regolamentare“), lotyšskou („regula“ a „reglamentējošs akts“), litevskou („reglamentas“ a „reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas“), maltskou („regolament“ a „att regolatorju“), portugalskou („regulamento“ a „ato regulamentar“ resp. podle dřívějšího pravopisu „acto regulamentar“), španělskou („reglamento“ a „acto reglamentario“) a maďarskou jazykovou verzí („rendelet“ a „rendeleti jellegű jogi aktus“) čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

16 — Tak je tomu například pokud jde o výrazy, které jsou pro „nařízení“ a „nařizovací akt“ použity v bulharské („регламент“ a „подзаконов акт“), dánské („forordning“ a „regelfastsættende retsakt“), estonské („määrus“ a „üldkohaldatav akt“), finské („asetus“ a „säätelytoimi“), nizozemské („verordening“ a „regelgevingshandeling“), polské („rozporządzenie“ a „akt regulacyjny“), rumunské („regulament“ a „act normativ“), slovenské („nariadenie“ a „regulačný akt“), slovinské („uredba“ a „predpis“), švédské („förfordning“ a „regleringsakt“) a české („nařízení“ a „právní akt s obecnou působností“) jazykové verzi čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

17 — Ustálená judikatura; viz mimo jiné rozsudek ze dne 6. října 1982, CILFIT a další (283/81, Recueil, s. 3415, body 18 až 20).

změně v této oblasti. Vyšší průhlednost při přípravě změn smlouvy otevírá nové možnosti pro výklad smlouvy, které by jako doplňující prostředek výkladu neměly zůstat nevyužity, pokud, jako v projednávaném případě, význam určitého ustanovení zůstává – po zohlednění jeho znění, kontextu, do něhož zapadá, a sledovaných cílů – nejasný¹⁸.

33. Nové znění bývalého čl. 230 čtvrtého pododstavce ES v podobě dnešního čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU bezpochyby sleduje posílení individuální právní ochrany prostřednictvím rozšíření práva fyzických a právnických osob podat žalobu proti unijním právním aktům s obecnou působností¹⁹. Je-li tento účel zohledněn samostatně, podporuje široký výklad výrazu „nařizovací akty“²⁰.

34. Je však nutno mít na paměti, že autoři Lisabonské smlouvy neuskutečnili cíl posílení individuální právní ochrany pouze rozšířením přímé aktivní legitimace fyzických a právnických osob pro podání žaloby podle třetí alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, nýbrž že kromě toho článkem 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU zamýšleli posílení individuální právní ochrany před vnitrostátními soudy v oblastech pokrytých unijním právem.

35. Ze skutečnosti, že vedle sebe existuje čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU a čl. 19 odst. 1 první pododstavec SEU, je možné vyvodit, že možnosti ochrany práv jednotlivců proti unijním právním aktům s obecnou působností nemusí v každém případě nutně spočívat v přímé možnosti podat žalobu u unijních soudů.

36. Skutečnost, že zvláště u podmínek přípustnosti žaloby na neplatnost existují rozdíly v závislosti na tom, zda je předmětem takovéto žaloby *legislativní akt* nebo *nařizovací akt*, vyplývá mimo jiné ze systematiky jednotlivých pododstavců článku 263 SFEU. Zatímco v prvním pododstavci je řeč o „legislativních aktech“, čtvrtý pododstavec, o který se v projednávané věci jedná, odkazuje na „nařizovací akty“. Tyto rozdíly ve volbě slov nelze považovat za náhodné. Jsou naopak výrazem toho, že různé kategorie žalobců odjakživa měly podle článku 263 SFEU různé široké možnosti podat přímou žalobu.

37. Zatímco osoby, kterým podle čl. 263 druhého pododstavce SFEU přísluší privilegovaná aktivní legitimace pro podání žaloby, a osoby, kterým podle čl. 263 třetího pododstavce SFEU přísluší částečně privilegovaná aktivní legitimace pro podání žaloby, mohou podat žalobu proti všem druhům unijních právních aktů, které jsou uvedeny v prvním pododstavci, je oprávnění fyzických a právnických osob podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU podat přímou žalobu odjakživa omezeno na určité druhy unijních právních aktů. Usnadněnou možnost podání žaloby jim třetí alternativa čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU otevírá jen proti nařizovacím aktům, ne však proti legislativním aktům. Jak Tribunal správně zdůraznil, legislativní akty mohou i nadále být přímo napadeny jednotlivci jen výjimečně v rámci druhé alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, a to tehdy, pokud se bezprostředně a osobně dotýkají příslušného žalobce²¹.

38. Neexistenci usnadněných možností jednotlivců podat přímou žalobu proti legislativním aktům je možné vysvětlit zejména zvláště vysokou demokratickou legitimitou parlamentního zákonodárského procesu. Rozlišování mezi legislativními akty a nelegislativními akty tedy v souvislosti s právní ochranou nemůže být odbyto jako pouhý formalismus; naopak je odůvodněno kvalitativním rozdílem. V mnoha vnitrostátních právních systémech nedisponuje jednotlivec žádnými nebo jen omezenými možnostmi podat přímou žalobu proti parlamentním zákonům.

18 — Ve stejném smyslu Soudní dvůr v rozsudku ze dne 27. listopadu 2012, Pringle (C-370/12, bod 135), odkazuje na materiály, z nichž vychází Maastrichtská smlouva.

19 — Tak také Tribunal v rozsudku ze dne 25. října 2011, Microban International a další v. Komise (T-262/10, Sb. rozh. s. II-7697, bod 32).

20 — Otázka, do jaké míry *činí* zejména unijní základní právo na účinnou právní ochranu extenzivní výklad výrazu „nařizovací akt“ *nezbytným*, je předmětem druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku a bude nutné ji blíže přezkoumat v souvislosti s tímto uvedeným důvodem (viz níže body 105 až 124 tohoto stanoviska).

21 — Bod 56 druhá věta napadeného usnesení.

39. Skutečnost, že v systému evropských Smluv jednotlivci i nadále nemají mít zjednodušenou možnost podání žaloby proti legislativním aktům, bude potvrzena, zahrne-li se do úvah historie vzniku čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU. Toto ustanovení mělo původně představovat čl. III-365 odst. 4 Smlouvy o Ústavě pro Evropu²² (dále jen „Ústavní smlouva“) a vychází z prací Evropského konventu.

40. Ústavní smlouva podle svých článků I-33 až I-37 vycházela z jasného rozlišování a hierarchie mezi legislativními akty a nelegislativními akty, přičemž „evropské nařízení“ jako „nelegislativní akt s obecnou působností“ spadalo výlučně do posledně uvedené kategorie (čl. I-33 odst. 1 čtvrtý pododstavec první věta Ústavní smlouvy). Pokud se tedy v čl. III-365 odst. 4 Ústavní smlouvy hovořilo o možnosti fyzických a právnických osob podat žalobu proti „podzákoným právním aktům [nařizovacím aktům]“, tak bylo zjevné, že se to týkalo jen *nelegislativních* aktů. Toto potvrzují i materiály Evropského konventu k čl. III-270 odst. 4 návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu²³, tedy toho ustanovení, které se později stalo čl. III-365 odst. 4 Ústavní smlouvy; podle nich v Konventu sice byla projednávána formulace „právní akty s obecnou působností“, nakonec ale byla zamítnuta a konečně nahrazena méně širokým výrazem „podzákonné právní akty [nařizovací akty]“, který měl vyjádřit rozdíl mezi legislativními akty a nelegislativními akty²⁴.

41. Ze skutečnosti, že téměř ve všech jazykových verzích²⁵ byl obsah čl. III-365 odst. 4 Ústavní smlouvy doslovně převzat do Lisabonské smlouvy, je možné vyvodit, že ani dnešní čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU nemá na mysli legislativní akty, když je v něm řeč o nařizovacích aktech. Zvláště jasně to vyjadřují početné jazykové verze SFEU, v nichž je pro označení „nařizovací akty“ použito výrazů, které spíše než přijetí normy prostřednictvím legislativy naopak připomínají přijetí normy prostřednictvím exekutivy²⁶.

42. Lisabonská smlouva nepochybně neprovádí žádnou systematizaci a hierarchizaci unijních právních aktů srovnatelnou s Ústavní smlouvou. I legislativní akty mohou mít v rámci systému Smlouvy o EU a FEU podobu nařízení ve smyslu čl. 288 odst. 2 SFEU. Rozlišování mezi legislativními akty a nelegislativními akty má v současnosti převážně procedurální význam, například v čl. 290 odst. 1 SFEU a článku 297 SFEU.

43. Vzhledem k těmto rozdílům mezi Ústavní smlouvou a v současnosti platnými Smlouvami by teoreticky připadalo v úvahu přikládat výrazu „nařizovací akty“ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU – v souladu s návrhem navrhovatele – jiný význam a chápat ho širěji než Evropský konvent a autoři Ústavní smlouvy tak, že k nařizovacím aktům by mohly patřit i legislativní akty.

22 — Podepsané v Římě dne 29. října 2004 (Úř. věst. 2004, C 310, s. 1).

23 — Přijatý Evropským konventem dne 13. června 2003 a 10. července 2003, předaný předsedovi Evropské rady v Římě dne 18. července 2003.

24 — Sekretariát Evropského konventu, závěrečná zpráva pracovní skupiny zabývající se fungováním Soudního dvora ze dne 25. března 2003 (dokument CONV 636/03, bod 22) a průvodní příspěvek prezidia Konventu ze dne 12. května 2003 (dokument CONV 734/03, s. 20).

25 — Zdá se, že rozdíly existují pouze v pěti jazykových verzích, které v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU pro výraz „nařizovací akt“ („üldkohaldatav akt“ v estonské, „reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas“ v litevské, „regulačný akt“ ve slovenské, „predpis“ ve slovinské a „právní akt s obecnou působností“ v české jazykové verzi) používají jinou formulaci než ještě v čl. III-365 odst. 4 Ústavní smlouvy („õiguse üldakt“ v estonské, „teisés aktas“ v litevské, „podzákonný právní akt“ ve slovenské, „izvršilni akt“ ve slovinské a „podzákonný právní akt“ v české jazykové verzi).

26 — Toto platí konkrétně pro bulharskou („подзаконов акт“), německou („Rechtsakt mit Verordnungscharakter“), anglickou („regulatory act“), francouzskou („acte réglementaire“), řeckou („κανονιστική πράξη“), irskou („gníomh rialúcháin“), italskou („atto regolamentare“), portugalskou („ato regulamentar, resp. podle dřívějšího pravopisu „acto regulamentar“), slovenskou („regulačný akt“), španělskou („acto reglamentario“) a maďarskou („rendeleti jellegű jogi aktus“) jazykovou verzi čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU a dále také i pro lotyšskou („reglamentējošs akts“) a litevskou jazykovou verzi („reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas“). Méně jednoznačná se naproti tomu zdá být například dánská („regelfastsættende retsakt“), estonská („üldkohaldatav akt“), finská („säätelytoimi“), maltská („att regolatorju“), nizozemská („regelgevingshandeling“), polská („akt regulacyjny“), rumunská („act normativ“), švédská („regleringsakt“), slovinská („predpis“) a česká jazyková verze („právní akt s obecnou působností“).

44. Takto široký výklad výrazu „nařizovací akty“ by však byl jen těžko slučitelný s mandátem pro mezivládní konferenci v roce 2007, na niž byla Lisabonská smlouva dojednána. Tato mezivládní konference byla pověřena opustit ústavní koncepci, z níž vycházela Ústavní smlouva²⁷, jinak ale neměla zpochybňovat to, čeho bylo dosaženo podpisem Ústavní smlouvy²⁸. „Konečný produkt“ této mezivládní konference tedy obsahově měl v co nejširší možné míře odpovídat ztroskotané Ústavní smlouvě a měl za ní zaostat jen v některých obzvláště symbolických bodech²⁹.

45. Pro účely tohoto řízení je nutno zdůraznit zejména to, že podle mandátu pro mezivládní konferenci v roce 2007 mělo být „zachováno rozlišení mezi tím, co je legislativní a co není, jakož i související důsledky“³⁰.

46. V této souvislosti je nanejvýš nepravděpodobné a neexistují rovněž žádné konkrétní indicie o tom, že by mezivládní konference chtěla právě článkem 263 čtvrtým pododstavcem SFEU jít nad rámec Ústavní smlouvy. Kromě toho by bylo možné očekávat, že autoři Lisabonské smlouvy by případné rozšíření možností jednotlivců podat žalobu – ve srovnání s čl. III-365 čtvrtém pododstavci Ústavní smlouvy – ve znění všech jazykových verzí čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU zdůraznili³¹, například použitím výrazu „právní akty s obecnou působností“³², který byl na Evropském konventu diskutován, ale nakonec zamítnut. Toto platí tím spíše, že posledně uvedená formulace se na jiných místech SFEU v každém případě používá (viz článek 277 SFEU, čl. 288 druhý pododstavec první věta SFEU a čl. 290 odst. 1 SFEU).

47. Celkově tedy Tribunál výraz „nařizovací akty“ vyložil naprosto správně v tom smyslu, že zahrnuje všechny unijní právní akty s obecnou působností s výjimkou legislativních aktů.

b) K protiargumentům uplatněným navrhovateli

48. Na rozdíl od názoru zastávaného navrhovateli nevede výklad a použití třetí alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, který v projednávaném případě provedl Tribunál, v žádném případě k tomu, že by právo fyzických a právnických osob podat žalobu proti nařizovacím aktům bylo zbaveno svého obsahu a změna zavedená Lisabonskou smlouvou svého *raison d'être*. Naopak argumentace navrhovatelů je sama zatížena závažnými nedostatky, které na straně jedné spočívají v nesprávném pochopení napadeného usnesení a na straně druhé v zásadním nepochopení, pokud jde o právní akty a postupy stanovené ve Smlouvách.

– Ne všechna nařízení, směrnice a rozhodnutí jsou legislativními akty

49. Zprvce navrhovatelé Tribunálu vytýkají, že podle jím upřednostňovaného výkladu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU by pod pojem „nařizovací akty“ spadala jen – tak jako tak nenapadnutelná – doporučení a stanoviska ve smyslu čl. 288 pátého pododstavce SFEU, protože všechna nařízení, směrnice a rozhodnutí přijatá Parlamentem a Radou jsou legislativními akty.

27 — Viz k tomu mandát pro mezivládní konferenci v roce 2007, vycházející z požadavků stanovených Evropskou radou dne 21. a 22. června 2007, jehož znění bylo publikováno v dokumentu Rady č. 11218/07 ze dne 26. června 2007. V bodě 1 tohoto mandátu se uvádí: „Ústavní koncepce [...] se opouští.“

28 — Viz k tomu opět mandát pro mezivládní konferenci v roce 2007, ve kterém se zdůrazňuje, že nové prvky vyplývající z mezivládní konference z roku 2004 (zabývající se Ústavní smlouvou) mají být začleněny do současných smluv (body 1 a 4 mandátu); v uvozujícím odstavci před bodem 1 mandátu se dále zdůrazňuje, že tento mandát tvoří „výhradní základ a rámec pro práci mezivládní konference“.

29 — Bod 3 mandátu pro mezivládní konferenci v roce 2007.

30 — Bod 19 písm. v) mandátu pro mezivládní konferenci v roce 2007 (kurziva provedena autorkou stanoviska).

31 — Z několika málo jazykových verzí, v nichž se čl. III-365 odst. 4 Ústavní smlouvy a čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU liší (viz výše poznámka pod čarou 24), nelze trend k rozšíření práva fyzických a právnických osob podat žalobu vyvodit, protože tyto jazykové verze používají pro výraz „nařizovací akt“, který je uveden v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU, zčásti širší a zčásti užší pojmy než dříve v Ústavní smlouvě.

32 — Viz k tomu opět dokumenty Evropského konventu uvedené výše v poznámce pod čarou 24.

50. Tato argumentace je neopodstatněná. Samozřejmě je možné kvalifikovat i jiné unijní právní akty než doporučení a stanoviska jako nařizovací akty, a to zejména četná nařízení ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce SFEU a četná rozhodnutí ve smyslu čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU. V praxi se dokonce jedná, jak správně upozornily Rada a Komise, o převážnou většinu případů.

51. Nařízení a rozhodnutí sice patří vedle směrnic k těm druhům právních aktů, které mohou být přijaty legislativním postupem (čl. 289 odst. 1 a 2 SFEU). Navrhovatelé ale přehlížejí, že zdaleka ne všechna unijně právní nařízení, směrnice a rozhodnutí jsou přijímána takovýmto legislativním postupem. I nelegislativní akty mohou mít formu nařízení, směrnice nebo rozhodnutí (čl. 297 odst. 2 SFEU).

52. Zejména nařízení jsou v mnoha případech přijímána Radou nebo Komisí buď jako prováděcí nařízení k legislativním aktům, nebo jako nařízení postupem *sui generis*³³. Pokud jde o rozhodnutí, jsou dokonce zpravidla přijímána jiným než legislativním postupem, většinou Radou nebo Komisí a mohou pak případně být rovněž považována za nařizovací akty, zejména nejsou-li v nich uvedeni ti, jimž je určeno (čl. 288 čtvrtý pododstavec druhá věta SFEU *a contrario*).

– Ne všechny nelegislativní akty jsou akty v přenesené pravomoci

53. Zadržet navrhovatelé argumentují, že autoři Lisabonské smlouvy by nehovořili o „nařizovacích aktech“, nýbrž o „aktech v přenesené pravomoci“ ve smyslu článku 290 SFEU, pokud by jejich záměrem bylo rozlišovat v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU mezi legislativními akty a nelegislativními akty. Použití výrazu „nařizovací akty“ naznačuje, že míněno bylo něco jiného než nelegislativní akty.

54. Ani tento argument není přesvědčivý. Navrhovatelé opomíjejí skutečnost, že ne všechny nelegislativní akty musí nutně být akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU. Nelegislativní akty mohou být přijaty i formou prováděcích aktů ve smyslu článku 291 SFEU nebo postupem *sui generis*³⁴.

– I prováděcí akty mohou být nařizovacími akty

55. Zatřetí navrhovatelé tvrdí, že kategorii prováděcích aktů ve smyslu článku 291 SFEU nelze zařadit podle rozlišování mezi legislativními akty či nelegislativními akty provedeného Tribunálem.

56. Toto tvrzení je rovněž mylné. Prováděcí akty ve smyslu článku 291 SFEU lze, jak bylo právě naznačeno³⁵, bez problémů zařadit do kategorie nelegislativních aktů. Mají-li takovéto prováděcí akty obecnou působnost – a o tento případ se zpravidla bude jednat u prováděcích nařízení a často u prováděcích rozhodnutí – je nutno je považovat za nařizovací akty.

– K dopadům čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU na takové případy, o jaké šlo ve věcech Unión de Pequeños Agricultores a Jégo-Quéré

57. Navrhovatelé konečně tvrdí, že výklad a uplatňování práva podat žalobu, tak jak je provádí Tribunál, nejsou způsobilé vyplnit „mezeru v právní ochraně“, která byla konstatována ve věcech Unión de Pequeños Agricultores³⁶ a Jégo-Quéré³⁷.

33 — Takovýto postup *sui generis* je stanoven například v článku 31 SFEU, čl. 43 odst. 3 SFEU, čl. 45 odst. 3 písm. d) SFEU, článku 66 SFEU, článku 103 SFEU, článku 109 SFEU, jakož i v čl. 215 odst. 1 a 2 SFEU.

34 — Viz v této souvislosti opět příklady uvedené výše v poznámce pod čarou 33.

35 — Viz výše bod 54 tohoto stanoviska.

36 — Rozsudek uvedený výše v poznámce pod čarou 3.

37 — Rozsudek uvedený výše v poznámce pod čarou 4.

58. I toto tvrzení je chybné.

59. Ve věci Jégo-Quére bylo předmětem žaloby na neplatnost prováděcí nařízení Komise v oblasti rybolovu. Takovýto právní akt by byl dnes, v rámci časové působnosti čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, považován za nařizovací akt, který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření.

60. Předmětem žaloby ve věci Unión de Pequeños Agricultores byla naproti tomu společná organizace trhu v oblasti zemědělské politiky. Takovéto nařízení by v současnosti bylo nutno přijmout řádným legislativním postupem (čl. 43 odst. 2 SFEU) a představovalo by tedy legislativní akt (čl. 289 odst. 3 SFEU). Ani podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU by proti němu tedy pro fyzické a právnické osoby neexistovala přímá možnost podat žalobu k unijním soudům, kromě případu, že by tyto osoby byly tímto nařízením bezprostředně a zejména osobně dotčeny (druhá alternativa čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU). To ovšem neznamená, že se jednotlivci nemohou vůči ustanovením společné organizace trhu domoci účinné právní ochrany. Naopak, případnou protiprávnost společné organizace trhu mají možnost napadnout incidenčně, a to v závislosti na daném skutkovém stavu buď prostřednictvím žalob na neplatnost podaných u unijních soudů proti prováděcím opatřením Komise, nebo prostřednictvím opravných prostředků podaných u vnitrostátních soudů proti prováděcím opatřením vnitrostátních orgánů³⁸.

61. Jen na okraj je třeba poznamenat, že i v projednávaném případě Inuit Tapiriit Kanatami a další nezůstali v důsledku výkladu výrazu „nařizovací akty“ ve smyslu třetí alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU provedeného Tribunálem bez právní ochrany. Naopak, údajnou protiprávnost nařízení č. 1007/2009 mají možnost napadnout incidenčně, a to v rámci případných právních sporů vedených proti opatřením k provedení uvedeného nařízení. Právě toto také většina z nich učinila u Tribunálu Evropské unie prostřednictvím ještě projednávané žaloby podané proti prováděcímu nařízení Komise č. 737/2010³⁹.

62. Celkově je tedy první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku neopodstatněná.

2. Otázka bezprostředního a osobního dotčení navrhovatelů (druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

63. Vzhledem k tomu, že podle mnou navrženého řešení nemá první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku naději na úspěch, je nyní nutno přezkoumat druhou, podpůrně uplatněnou část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku. Navrhovatelé v ní Tribunálu vytýkají, že nesprávně vyložil a uplatnil podmínku přípustnosti spočívající v „bezprostředním a osobním dotčení“.

64. Cílem kritéria bezprostředního a osobního dotčení (druhá alternativa čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU) je zajistit fyzickým a právnickým osobám účinnou právní ochranu proti unijním právním aktům, které jim nejsou adresovány, avšak bez současného rozšíření rozsahu, kdy je možné žalobu na neplatnost použít, až na určitý druh *actio popularis*.

65. Uvedenému kritériu se Tribunál věnoval v bodech 68 až 93 napadeného usnesení, když dospěl k závěru, že Inuit Tapiriit Kanatami a další nařízení č. 1007/2009, které je legislativním aktem ve smyslu čl. 289 odst. 3 SFEU, nemohou napadnout za zjednodušených podmínek platných pro nařizovací akty (třetí alternativa čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU).

38 — Viz v této souvislosti podrobně níže body 116 až 123 tohoto stanoviska.

39 — Věc Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Komise (T-526/10).

a) K bezprostřednímu dotčení navrhovatelů

66. Navrhovatelé nejprve zpochybňují názor Tribunálu, že jen čtyři z nich jsou sporným nařízením bezprostředně dotčeni, a to jmenovitě Ta Ma Su Seal Products, NuTan Furs, GC Rieber Skinn a Canadian Seal Marketing Group⁴⁰; u nich se podle skutkových zjištění Tribunálu jedná o tři podniky, jakož i o jedno sdružení podniků, které jsou činné v oblasti prodeje produktů z tuleňů mimo jiné na evropském vnitřním trhu.

67. Navrhovatelé Tribunálu vytýkají, že tímto způsobem vyložil kritérium bezprostředního dotčení příliš úzce. Podle jejich názoru musí být za bezprostředně dotčené sporným nařízením považováni i ti z nich, jejichž působení na evropském vnitřním trhu spočívá v činnostech před uvedením produktů z tuleňů na trh, a to jmenovitě lovci a kladeči pastí, jakož i sdružení zastupující jejich zájmy, ale i navrhovatelka Karliin Aariak, která se zabývá designem a prodejem oblečení z tulení kůže.

– Úvodní poznámky

68. Na úvod je nutno konstatovat, že kritérium bezprostředního dotčení obsažené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU nesmí být vykládáno úžeji než totožné kritérium obsažené v ustanoveních čl. 173 čtvrtého pododstavce Smlouvy o E(H)S a čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, která byla předchůdci dnešního čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU⁴¹. Navrhovatelé na tuto skutečnost správně poukázali. Ani orgány zúčastněné na tomto řízení tuto skutečnost nezpochybnily.

69. Pojem „bezprostřední dotčení“ uvedený ve druhé a třetí alternativě čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU je totožný. Následující argumentace proto platí i pro případ, že by Soudní dvůr sporné nařízení kvalifikoval v rozporu s mým návrhem jako nařizovací akt⁴².

70. Při definování právních požadavků kladených na bezprostřední dotčení ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU se Tribunál opíral o formulaci často používanou v novější judikatuře unijních soudů⁴³. Podle ní je podmínka, že fyzická nebo právnická osoba musí být unijním právním aktem bezprostředně dotčena, splněna pouze má-li napadený akt bezprostřední účinky na právní postavení této osoby a adresátům tohoto aktu pověřeným jeho provedením neponechává žádnou posuzovací pravomoc, jeho provedení je naopak čistě automatické povahy a vyplývá výlučně z unijní právní úpravy, aniž jsou použity další prováděcí předpisy⁴⁴.

71. Mám určité pochybnosti, zda je tato formulace skutečně vhodná k tomu, aby úplně popsala kritérium bezprostředního dotčení ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU. V judikatuře jsou totiž – naprosto oprávněně – znovu a znovu připouštěny žaloby jednotlivců na neplatnost podané proti unijním právním aktům, jejichž dopady na příslušné žalobce nejsou právní, nýbrž pouze faktické povahy, například proto, že jsou bezprostředně dotčeni jako hospodářské subjekty v rámci hospodářské

40 — Viz body 85 a 86, jakož i pro doplnění bod 79 napadeného usnesení.

41 — Ve stejném smyslu rozsudek *Microban International a další v. Komise* (uvedený výše v poznámce pod čarou 19, bod 32).

42 — Viz k první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku výše body 30 až 47 tohoto stanoviska.

43 — Bod 71 napadeného usnesení.

44 — Rozsudky ze dne 5. května 1998, *Glencore Grain v. Komise* (C-404/96 P, Recueil, s. I-2435, bod 41), ze dne 13. března 2008, *Komise v. Infront WM* (C-125/06 P, Sb. rozh. s. I-1451, bod 47), a ze dne 2. července 2009, *Bavaria a Bavaria Italia* (C-343/07, Sb. rozh. s. I-5491, bod 43).

soutěže s jinými hospodářskými subjekty⁴⁵. Kromě toho jsou z judikatury známy případy, v nichž bylo bezprostřední dotčení určité osoby uznáno i při existenci určitého prostoru orgánů příslušných pro provedení určitého unijního právního aktu pro uvážení, pokud bylo možné s dostatečnou pravděpodobností předpokládat, že by toto uvážení bylo provedeno určitým způsobem⁴⁶.

72. V projednávaném případě však z těchto drobných odlišností ve formulování kritéria bezprostředního dotčení neplyne žádný rozdíl. I pokud by se totiž vycházelo z toho, že v rámci druhé alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU je nutno zohlednit nejen účinky unijního právního aktu na právní postavení určité osoby, nýbrž i jeho faktické dopady na tuto osobu, musely by takovéto dopady být přece jen víc než jen nepřímé povahy. Toto je však nutno určit v každém jednotlivém případě s ohledem na normativní obsah příslušného unijního právního aktu.

– K situaci osob, které jsou činné na předcházejících úrovních obchodu

73. V projednávaném případě nařízení č. 1007/2009 stanoví podle svého článku 1 „pravidla pro uvádění produktů z tuleňů na trh“ v Evropské unii. Toto nařízení naproti tomu žádným způsobem neupravuje lov tuleňů, výrobu produktů z tuleňů nebo s tím související výzkum⁴⁷.

74. Tribunál proto správně vycházel z toho, že všichni účastníci řízení, kteří jsou činní na takovéto úrovni obchodu, která předchází konkrétnímu uvedení produktů z tuleňů na trh v Evropské unii, nejsou sporným nařízením bezprostředně dotčeni. Toto platí na straně jedné pro lovce a kladeče pastí, jakož i sdružení zastupující jejich zájmy, a na straně druhé pro všechny osoby a sdružení, která se v nejširším smyslu zabývají zpracováním materiálů získaných při lovu tuleňů.

75. Vzhledem k tomu, že žádná z těchto osob sama produkty z tuleňů na trh v Evropské unii neuvádí, sporné nařízení se jich dotýká jen nepřímo a ne bezprostředně. Je možné, že i pro tento okruh osob jsou hospodářské dopady pravidel vytvořených sporným nařízením v každém případě citelné. Jak však správně zdůraznily unijní orgány, jež se účastní řízení, kritérium bezprostředního dotčení by bylo zbaveno své funkce a svých charakteristických rysů a okruh potenciálních žalobců by byl bezbřezě rozšířen, pokud by za bezprostředně dotčené měly být považovány i osoby činné na předcházejících úrovních obchodu.

– K situaci paní Karliin Aariak

76. Méně jednoznačná je situace navrhovatelky Karliin Aariak, která podle zjištění Tribunálu sama patří k inuitskému společenství a zabývá se designem a prodejem konfekčních oděvů z tuleních kůží. V jejím případě Tribunál odmítl bezprostřední dotčení proto, že „netvrdí, že by byla činná v oblasti uvádění jiných produktů na trh než těch, na které se vztahuje výjimka [týkající se Inuitů]“⁴⁸.

45 — V ustálené judikatuře unijní soudy například potvrzují právo soutěžitelů podat žalobu proti rozhodnutím Komise o schválení státních podpor (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise, 169/84, Recueil, s. 391, a ze dne 22. listopadu 2007, Španělsko v. Lenzing, C-525/04 P, Sb. rozh. s. I-9947, ve kterém je bezprostřední dotčení předpokládáno jako samozřejmost) a o povolení spojování podniků (viz rozsudky Tribunálu ze dne 3. dubna 2003, BaByliss v. Komise, T-114/02, Recueil, s. II-1279, bod 89, a ze dne 30. září 2003, ARD v. Komise, T-158/00, Recueil, s. II-3825, bod 60).

46 — Rozsudky ze dne 23. listopadu 1971, Bock v. Komise (62/70, Recueil, s. 897, body 6 až 8), ze dne 17. ledna 1985, Piraiki-Patraiki a další v. Komise (11/82, Recueil, s. 207, body 8 až 10), a ze dne 5. května 1998, Dreyfus v. Komise (C-386/96 P, Recueil, s. I-2309, bod 44).

47 — V tomto se projednávaný případ liší od věci Microban International a další v. Komise (rozsudek uveden výše v poznámce pod čarou 19, zejména bod 28), v níž omezením unijního práva podléhalo nejen uvedení určité přísady na trh jako takové, nýbrž i její užívání při výrobě jiných výrobků.

48 — Bod 82 napadeného usnesení.

77. V této souvislosti je nejprve nutno poznamenat, že ze skutkových zjištění Tribunálu není jasné, zda Karliin Aariak sama uvádí jí navrhované a prodávané konfekční oděvy z tuleňů kůže na evropský vnitřní trh, nebo zda tyto produkty prodává pouze zprostředkovatelům, kteří je pak vlastním jménem a na vlastní účet uvádějí na trh v Evropské unii. V posledně uvedeném případě by Karliin Aariak byla – podobně jako již výše uvedení lovci a kladeči pastí – činná jen na předcházející úrovni obchodu, a nemohla by tak být považována za bezprostředně dotčenou nařízením č. 1007/2009.

78. Vzhledem k tomu, že Tribunál v této souvislosti neprovedl všechna nezbytná zjištění, je jeho usnesení v tomto bodě stíženo nesprávným právním posouzením.

79. Předpokládáme-li však, jak patrně učinil Tribunál, že Karliin Aariak sama skutečně uvádí produkty z tuleňů na evropský vnitřní trh⁴⁹, je možné její bezprostřední dotčení sporným nařízením jen těžko popřít. Obchodní činnost Karliin Aariak by pak totiž bezprostředně podléhala předpisům nařízení č. 1007/2009 o uvádění produktů z tuleňů na trh.

80. Okolnost, že uplatnění výjimky pro Inuity na Karliin Aariak, které připadá v úvahu, vyžaduje upřesnění prostřednictvím prováděcích předpisů Komise (viz čl. 3 odst. 1 ve spojení s odst. 3 a 4 nařízení č. 1007/2009), bezprostřední dotčení této navrhovatelky na rozdíl od názoru Tribunálu⁵⁰ *nevylučuje*.

81. Buď je totiž nutno spolu s Tribunálem považovat prováděcí předpisy Komise za natolik podstatné, že až do jejich vydání není možné výjimku, kterou unijní zákonodárce pro Inuity stanovil, vůbec využívat. V tomto případě platí během přechodného období až do vydání uvedených prováděcích předpisů pro všechny produkty z tuleňů stejný obecný zákaz uvádění na evropský vnitřní trh, tak jak to stanoví čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1007/2009. Tím by pak byly bezprostředně dotčeny všechny osoby činné v oblasti uvádění produktů z tuleňů na trh, tedy i Karliin Aariak.

82. Nebo je nutno na rozdíl od Tribunálu považovat prováděcí předpisy Komise za natolik nepodstatné, že i před jejich vydáním je již možné využívat výjimky pro Inuity stanovené unijním zákonodárcem. V tomto případě je a zůstává uvádění produktů z tuleňů, které jsou získávány při tradičních lovech tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími (ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1007/2009) na evropský vnitřní trh bez dalšího povoleno. I při takovémto chápání by danou právní úpravou byly bezprostředně dotčeny všechny osoby činné v oblasti uvádění produktů z tuleňů na evropský vnitřní trh, včetně Karliin Aariak.

83. Jak v prvním, tak v druhém případě jsou osoby činné v oblasti uvádění produktů z tuleňů na evropský vnitřní trh unijně právní úpravou uvádění produktů z tuleňů na trh bezprostředně dotčeny⁵¹. Šedá zóna, jako je ta, do které se zdá, že Tribunál zařadil Karliin Aariak, tudíž nemůže vzniknout.

84. Celkově vzato tedy zjištění Tribunálu týkající se otázky bezprostředního dotčení navrhovatelky Karliin Aariak představují nesprávné právní posouzení. Toto právně nesprávné použití kritéria bezprostředního dotčení Tribunálem však samo o sobě ještě nemůže vést ke zrušení napadeného usnesení. Naopak jako další nezbytnou podmínku řízení je nutno přezkoumat osobní dotčení navrhovatelů⁵².

49 — Na můj dotaz položený při jednání Karliin Aariak uvedla, že konfekční oděvy prodává na evropském vnitřním trhu zčásti sama a zčásti prostřednictvím zprostředkovatelů.

50 — Bod 82 ve spojení s body 76 až 79 napadeného usnesení (viz zejména poslední věta bodu 78 uvedeného usnesení).

51 — Bezprostřední dotčení určité osoby nezávisí na tom, zda z určitého unijního právního aktu může pro sebe vyvodit příkaz, zákaz nebo povolení. V případě povolení může nanejvýš chybět právní zájem na podání žaloby na neplatnost, pokud dotčená osoba svou žalobou již nemůže získat žádnou výhodu.

52 — V tomto smyslu rozsudek ze dne 23. dubna 2009, Sahlstedt a další v. Komise (C-362/06 P, Sb. rozh. s. I-2903, body 22 a 23).

b) K osobnímu dotčení navrhovatelů

85. Zcela nezávisle na otázce, zda někteří z navrhovatelů jsou sporným nařízením *bezprostředně* dotčeni, a u kolika z nich tomu tak je, museli by kromě toho být tímto nařízením *osobně* dotčeni, aby na základě druhé alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU mohli podat přípustnou žalobu na neplatnost.

86. Podle ustálené judikatury, která vychází z rozsudku Plaumann, se fyzická nebo právnická osoba považuje za osobně dotčenou jednáním unijního orgánu, pokud se jí toto jednání dotýká z důvodu určitých osobních vlastností, nebo z důvodu zvláštních okolností, které ji vymezují vzhledem ke všem ostatním osobám, a tím ji individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát⁵³.

87. Nařízení č. 1007/2009 žádné takovéto účinky vůči Inuit Tapiriit Kanatami a dalším nevyvolává. Jak Tribunál správně zdůraznil⁵⁴, zákaz uvádění produktů z tuleňů na trh upravený ve sporném nařízení je formulován obecně a může se použít bez rozdílu na všechny hospodářské subjekty, které spadají do působnosti tohoto nařízení. Sporné nařízení platí pro objektivně určené situace a zakládá právní účinky vůči kategoriím osob, které jsou vymezeny obecně a abstraktně. Žádný z navrhovatelů není tímto nařízením individualizován obdobně jako adresát rozhodnutí. Naopak, navrhovatelé jsou sporným nařízením dotčeni stejně jako každý jiný hospodářský subjekt, který produkuje nebo uvádí na trh produkty z tuleňů⁵⁵.

88. Navrhovatelé toto nepopírají, zastávají nicméně názor, že musí být považováni za osobně dotčené. Mají za to, že s Lisabonskou smlouvou nastal pro Soudní dvůr čas upustit v souvislosti s osobním dotčením od judikatury ve věci Plaumann.

89. Tento argument je třeba odmítnout. Na rozdíl od názoru navrhovatelů nevyžaduje vstup Lisabonské smlouvy v platnost žádné přehodnocení judikatury unijních soudů týkající se osobního dotčení. Naopak okolnost, že podmínky přípustnosti týkající se (bezprostředního a) osobního dotčení byly beze změny z druhé alternativy čl. 230 čtvrtého pododstavce ES převzaty do druhé alternativy současného čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, hovoří pro zachování judikatury ve věci Plaumann.

90. Autor Smlouvy se totiž po intenzivním projednání celé problematiky v Evropském konventu rozhodl pro to, že za účelem posílení právní ochrany jednotlivců před unijními právními akty s obecnou působností nebude reformovat kritérium osobního dotčení, nýbrž že místo toho zavede do čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU zcela novou, třetí možnost podání žaloby: již výše⁵⁶ diskutovanou možnost fyzických a právnických osob podat žalobu proti nařizovacím aktům, které se jich bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření⁵⁷.

91. Z toho vyplývá, že ani druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku nemůže obstát.

53 — Rozsudky Plaumann (uvedený výše v poznámce pod čarou 2, s. 238), Piraiki-Patraiki a další v. Komise (uvedený výše v poznámce pod čarou 45, bod 11), Unión de Pequeños Agricultores v. Rada (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 36), Komise v. Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 45), ze dne 13. prosince 2005, Komise v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (C-78/03 P, Sb. rozh. s. I-10737, bod 33), Komise v. Infront WM (uvedený výše v poznámce pod čarou 43, bod 70), a ze dne 9. června 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ a další v. Komise (C-71/09 P, C-73/09 P a C-76/09 P, Sb. rozh. s. I-4727, bod 52).

54 — Viz body 89 a 90 napadeného usnesení.

55 — Ve stejném smyslu ustálená judikatura, viz například rozsudky Plaumann v. Rada (uvedený výše v poznámce pod čarou 2, s. 238), Piraiki-Patraiki a další v. Komise (uvedený výše v poznámce pod čarou 46, bod 14); ze dne 29. ledna 1985, Binderer v. Komise (147/83, Recueil, s. 257, bod 13); ze dne 24. února 1987, Deutz a Geldermann v. Rada (26/86, Recueil, s. 941, body 8 a 12); ze dne 15. června 1993, Abertal a další v. Komise (C-213/91, Recueil, s. I-3177, body 17, 19 a 20); ze dne 22. listopadu 2001, Antillean Rice Mills v. Rada (C-451/98, Recueil, s. I-8949, bod 51), a Komise v. Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, body 43 a 46).

56 — Viz v této souvislosti moje argumentace k první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku (výše v bodech 26 až 62 tohoto stanoviska).

57 — Viz v této souvislosti opět dokumenty CONV 636/03 (uvedený výše v poznámce pod čarou 24, body 17 až 23) a CONV 734/03 (uvedený výše v poznámce pod čarou 24, s. 20 a násl.).

3. Dílčí závěr

92. V konečném výsledku je tedy třeba první důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

B – Druhý důvod kasačního opravného prostředku

93. Druhým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelé tvrdí, že Tribunál své usnesení nedostatečně odůvodnil a nebral na zřetel požadavky účinné soudní ochrany.

1. K požadavkům na odůvodnění usnesení v prvním stupni (první část druhého důvodu kasačního opravného prostředku)

94. V první části tohoto druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelé Tribunálu vytýkají, že podle jejich názoru nedostatečně odůvodnil napadené usnesení. Vytýkaný nedostatek odůvodnění má spočívat v tom, že se Tribunál dostatečně nezabýval argumenty, které v prvním stupni v souvislosti s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie⁵⁸, jakož i v souvislosti s články 6 a 13 EÚLP⁵⁹ uplatnili Inuit Tapiriit Kanatami a další, přičemž navrhovatelé zvláště zdůrazňují, že Tribunál články 6 a 13 EÚLP ani jednou nezmínil.

95. Je pravda, že nedostatek odůvodnění může spočívat v tom, že se Tribunál ve svém rozhodnutí v prvním stupni dostatečně nezabýval argumentací některého z účastníků řízení⁶⁰.

96. Podle ustálené judikatury však povinnost odůvodnění nevyžaduje, aby se Tribunál ve svých závěrech vyčerpávajícím způsobem postupně zabýval všemi argumenty, které byly uplatněny účastníky sporu; odůvodnění tedy může být implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, pro které Tribunál nepřijal jejich argumenty, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl vykonat svůj přezkum⁶¹.

97. Tyto požadavky Tribunál v projednávaném případě splnil.

98. Předmětný argument Inuit Tapiriit Kanatami a dalších týkající se základního práva na účinnou právní ochranu se podle jejich vlastních údajů nacházel v bodech 53 až 57 jejich písemné odpovědi na námítky nepřijatelnosti Parlamentu a Rady předložené v prvním stupni. Tribunál se jím nesporně zabýval v bodě 51 napadeného usnesení. Uvedl, že unijní soudy nemohou podmínky, za nichž může jednotlivec podat žalobu proti nařízením, vyložit způsobem, který by vedl k odchýlení od podmínek výslovně stanovených Smlouvou, a to ani ve světle zásady účinné soudní ochrany.

58 — Listina základních práv Evropské unie byla slavnostně vyhlášena poprvé dne 7. prosince 2000 v Nice (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1) a podruhé dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku (Úř. věst. 2007, C 303, s. 1; Úř. věst. 2010, C 83, s. 389; Úř. věst. 2012, C 326, s. 391).

59 — Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950).

60 — Rozsudky ze dne 1. října 1991, Vidrányi v. Komise (C-283/90 P, Recueil, s. I-4339, bod 29); ze dne 9. prosince 2004, Komise v. Greencore (C-123/03 P, Sb. rozh. s. I-11647, body 40 a 41); ze dne 20. května 2010, Gogos v. Komise (C-583/08 P, Sb. rozh. s. I-4469, bod 29), a ze dne 20. ledna 2011, General Química a další v. Komise (C-90/09 P, Sb. rozh. s. I-1, body 59 až 62), jakož i rozsudky ze dne 25. října 2007, Komninou a další v. Komise (C-167/06 P, body 21 až 28), a ze dne 5. května 2011, Evropaiki Dynamiki v. Komise (C-200/10 P, body 33 a 43).

61 — Rozsudky ze dne 9. září 2008, FIAMM a další v. Rada a Komise (C-120/06 P a C-121/06 P, Sb. rozh. s. I-6513, bod 96); ze dne 16. července 2009, Komise v. Schneider Electric (C-440/07 P, Sb. rozh. s. I-6413, bod 135), a ze dne 5. července 2011, Edwin v. OHIM (C-263/09 P, Sb. rozh. s. I-5853, bod 64).

99. Tuto odpověď je sice možné považovat za stručnou. Obšírnost, se kterou se Tribunál v odůvodnění svého rozhodnutí, kterým ukončuje řízení, zabývá argumentací jednoho z účastníků řízení, závisí nicméně v neposlední řadě na tom, jak je tento argument podložený a jakou má váhu v porovnání s ostatními argumenty tohoto účastníka řízení. Vzhledem ke stručnosti a povrchnosti argumentace žalobců v prvním stupni týkající se základního práva na účinnou právní ochranu⁶² lze Tribunálu jen stěží vytýkat, že tuto problematiku v napadeném usnesení nepřezkoumal podrobněji.

100. Toto platí tím spíše, že se zde Tribunál mohl opřít o ustálenou judikaturu unijních soudů⁶³. Závěry Tribunálu uvedené v bodě 51 napadeného usnesení spolu s citací příslušné judikatury⁶⁴ umožňují dostatečným způsobem rozpoznat důvody, na základě nichž Tribunál nevyhověl argumentaci Inuit Tapiriit Kanatami a dalších týkající se požadavků účinné právní ochrany.

101. V této souvislosti není na překážku, že Tribunál v bodě 51 napadeného usnesení citoval jen článek 47 Listiny základních práv, nikoli články 6 a 13 EÚLP. V předmětném bodě se totiž Tribunál *obecně* zabýval žalobní argumentací týkající se práva na účinnou právní ochranu a článek 47 Listiny uvedl v této souvislosti jen jako příklad („zejména“)⁶⁵.

102. Navrhovatelé dále namítají rozpor v úvahách Tribunálu, pokud v bodě 51 napadeného usnesení v souvislosti s mezemi práva jednotlivců podat přímou žalobu hovoří o podmínkách „výslovně stanovených Smlouvou“, přestože je předtím musel nejprve pracně vyvodit pomocí výkladu.

103. Ani tento argument však není přesvědčivý. Výraz „nařizovací akty“ samozřejmě vyžaduje výklad. To ale nic nemění na skutečnosti, že se přitom jedná o podmínku přípustnosti pro žaloby fyzických a právnických osob na neplatnost *výslovně* stanovenou v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU.

104. Celkově tedy Tribunál své úvahy týkající se problematiky účinné soudní ochrany vysvětlil bez rozporů a dostatečně jasně. Navrhovatelé mohou mít obsahově jiný názor než Tribunál. Pouze tato okolnost však nemůže představovat nedostatek odůvodnění napadeného usnesení⁶⁶, nýbrž nanejvýš obsahový nedostatek, což bude nutno nyní přezkoumat v rámci druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku.

2. K vytýkanému porušení základního práva na účinnou právní ochranu (druhá část druhého důvodu kasačního opravného prostředku)

105. Vzhledem k tomu, že první část druhého důvodu kasačního opravného prostředku nemá naději na úspěch, je nutno v následující části přezkoumat druhou, podpůrně uplatněnou část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku: podle názoru navrhovatelů je výklad čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, na jehož základě Tribunál žalobu v prvním stupni prohlásil za nepřípustnou, v rozporu s požadavky účinné soudní ochrany, tak jak „jako obecné právní zásady unijního práva“ vyplývají z článku 47 Listiny základních práv, jakož i z článků 6 a 13 EÚLP.

62 — Písemná odpověď na námítky nepřípustnosti, která byla předložena v prvním stupni, se problematikou základních práv zabývá v pěti z 84 bodů (resp. na jedné z dvaceti dvou stran), přičemž v žalobě v prvním stupni není zmíněna vůbec.

63 — Viz v této souvislosti hned v následující části moje argumentace k druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku (body 105 až 124 tohoto stanoviska).

64 — V bodě 51 napadeného usnesení je citován rozsudek Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 36) a usnesení Tribunálu ze dne 9. ledna 2007, Lootus Teine Osäuhing v. Rada (T-127/05, bod 50).

65 — Jen na okraj je třeba poznamenat, že sami Inuit Tapiriit Kanatami a další v příslušné pasáži svého podání v prvním stupni článek 13 EÚLP vůbec nezmínili. Jen stěží tak mohou Tribunálu vytýkat, že toto ustanovení opomenul.

66 — Rozsudky ze dne 7. června 2007, Wunenburger v. Komise (C-362/05 P, Sb. rozh. s. I-4333, bod 80), a Gogos v. Komise (uvedený výše v poznámce pod čarou 60, bod 35).

106. Právo na účinnou právní ochranu je na úrovni Unie uznáno za obecnou právní zásadu⁶⁷ a je nyní podle článku 47 Listiny základních práv přiznáno postavení unijního základního práva.

107. Toto základní právo – bez ohledu na to, zda se opírá o Listinu nebo o obecné zásady unijního práva – je nepochybně třeba při výkladu a použití podmínek přípustnosti žalob fyzických a právnických osob na neplatnost náležitě zohlednit⁶⁸, a to ve všech třech alternativách čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

108. Soudní dvůr však již vyjasnil, že právo na účinnou právní ochranu *nevyžaduje* rozšíření přímého práva fyzických a právnických osob podat žalobu proti unijním právním aktům. Na rozdíl od názoru navrhovatelů totiž z tohoto základního práva nelze bez dalšího vyvodit, že fyzické a právnické osoby musí před unijními soudy nutně mít právo přímého podání žaloby proti legislativním aktům Evropské unie⁶⁹.

109. Se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost dne 1. prosince 2009 se v této souvislosti stran požadavků vyplývajících ze základních práv nic podstatného nezměnilo. Tato Smlouva sice nyní Listinu základních práv povýšila do postavení závazného primárního unijního práva a stanovila, že Listina má stejnou právní sílu jako Smlouvy (čl. 6 odst. 1 první pododstavec SEU); avšak obsah základního práva na účinnou právní ochranu uznaného na úrovni Unie tím nebyl nijak změněn. Toto vyplývá v neposlední řadě z vysvětlení⁷⁰, která byla vypracována jako pomůcka pro výklad Listiny a ke kterým soudy Unie a členských států náležitě přihlížejí (čl. 6 odst. 1 první pododstavec SEU ve spojení s čl. 52 odst. 7 Listiny).

110. Nic jiného nevyplývá ze zásady homogenity, která je zakotvena v čl. 52 odst. 3 první větě Listiny a ke které musí být podle čl. 6 odst. 1 třetího pododstavce SEU přihlédnuto při výkladu a uplatňování základního práva na účinnou právní ochranu. Podle této zásady mají základní práva Listiny, která odpovídají právům zaručeným v EÚLP, stejný smysl a rozsah, jaké jim přikládá EÚLP. Proto je třeba v souvislosti s unijním základním právem na účinnou právní ochranu dbát článků 6 a 13 EÚLP, kterými se článek 47 Listiny základních práv řídí⁷¹. Na rozdíl od názoru navrhovatelů však obě tato základní práva zakotvená v EÚLP za současného stavu jejich výkladu Evropským soudem pro lidská práva nevyžadují, aby jednotlivcům bylo nutně poskytnuto právo na podání přímé žaloby proti legislativním aktům⁷².

111. Článek 52 odst. 3 druhá věta Listiny bezpochyby umožňuje, aby unijní právo poskytovalo širší ochranu než EÚLP. V takovémto případě je však nutno náležitě zohlednit vůli autora Smlouvy, který, jak bylo vysvětleno výše⁷³, rozšíření možností fyzických a právnických osob podat přímou žalobu proti legislativním aktům po podrobném projednání v rámci Evropského konventu nakonec odmítl.

67 — Rozsudky ze dne 15. května 1986, Johnston (222/84, Recueil, s. 1651, bod 18), Unión de Pequeños Agricultores v. Rada (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 39), Komise v. Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 29), ze dne 13. března 2007, Unibet (C-432/05, Sb. rozh. s. I-2271, bod 37), ze dne 3. září 2008, Kadi a další v. Rada a Komise (C-402/05 P a C-415/05 P, Sb. rozh. s. I-6351, bod 335), a ze dne 22. prosince 2010, DEB (C-279/09, Sb. rozh. s. I-13849, bod 29).

68 — Rozsudky Unión de Pequeños Agricultores v. Rada (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 44) a Komise v. Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 30).

69 — Viz k tomu rozsudky Unión de Pequeños Agricultores v. Rada (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, zejména body 37 až 40) a Komise v. Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, body 29 a 30).

70 — V těchto vysvětleních (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17 [29 a násl.]) se k článku 47 Listiny uvádí: „[...] Zahrnutím [...] judikatury do Listiny není sledována změna systému soudního přezkumu stanoveného smlouvami, a zejména pravidel přípustnosti přímých žalob k Soudnímu dvoru Evropské unie. Evropský konvent posoudil systém soudního přezkumu v Unii, včetně pravidel přípustnosti, a potvrdil je s úpravami v některých oblastech, jak odrážejí články 251 až 281 [SFEU], a zejména čl. 263 čtvrtý pododstavec [SFEU]. [...]“

71 — Blízká příbuznost mezi článkem 47 Listiny na straně jedné a články 6 a 13 EÚLP na straně druhé je jasně vyjádřena ve vysvětleních k Listině (uvedených výše v poznámce pod čarou 70). Také judikatura Soudního dvora, v níž bylo právo na účinnou právní ochranu uznáno za obecnou právní zásadu, se v rozhodující míře opírá o obě uvedená ustanovení EÚLP (viz v této souvislosti rozsudky uvedené výše v poznámce pod čarou 67).

72 — Ani sami navrhovatelé neuvodili žádný relevantní rozsudek ESLP a při dotázání museli přiznat, že jim žádný takovýto rozsudek není znám.

73 — Viz k tomu výše body 39 až 46 tohoto stanoviska.

112. Autor Smlouvy dále upřesnil, že Listina nijak nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve Smlouvách (čl. 6 odst. 1 druhý pododstavec SEU). Za těchto okolností nelze základní práva Listiny, jmenovitě právo na účinnou právní ochranu zakotvené v článku 47 Listiny, použít jako oporu pro zahrnutí legislativních aktů do kategorie nařizovacích aktů (třetí alternativa čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU) nebo pro uvolnění požadavků na bezprostřední a osobní dotčení jednotlivců legislativními akty (druhá alternativa čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU). Takovýto výklad by se totiž rovnal rozšíření pravomocí Unie, které není slučitelné s čl. 6 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, přesněji řečeno rozšíření soudních pravomocí unijního orgánu a to Soudního dvora Evropské unie (čl. 19 odst. 1 první věta SEU).

113. Ke stejnému výsledku vede pohled na čl. 51 odst. 2 Listiny, který je nutno podle čl. 6 odst. 1 třetího pododstavce SEU zohlednit při výkladu a použití práv, svobod a zásad stanovených v Listině. Podle něj Listina nevytváří žádnou novou pravomoc či úkol pro Unii ani nemění *pravomoc a úkoly stanovené ve Smlouvách*. Jak zásadní význam přikládají členské státy tomuto ustanovení, vyjádřily v neposlední řadě i tím, že jeho znění výslovně zopakovaly ve společném prohlášení ke Smlouvám⁷⁴.

114. Vzhledem k výše uvedenému nemůže být rozšíření práva fyzických a právnických osob podat žalobu stanoveného v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU na legislativní akty provedeno unijními soudy prostřednictvím výkladu, nýbrž vyžadovalo by provedení změny ve Smlouvě⁷⁵. Totéž by platilo v případě, že by v souvislosti s legislativními akty zaznělo přání zásadní změny požadavků kladených na bezprostřední a osobní dotčení jednotlivců stanovených v rámci druhé alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

115. Na rozdíl od názoru navrhovatelů se přesto není nutno obávat mezery v možnostech právní ochrany jednotlivců vůči legislativním aktům Evropské unie. Systém právní ochrany obsažený ve Smlouvách totiž vytvořil úplný systém procesních prostředků a řízení, který jednotlivcům vůči legislativním aktům nabízí – i mimo právo podat přímou žalobu – účinnou právní ochranu prostřednictvím *incidenční námitky protiprávnosti*⁷⁶.

116. Jak ukazuje čl. 19 odst. 1 SEU, systém právní ochrany vytvořený Smlouvami je založen na dvou pilířích, z nichž jeden představují unijní soudy a druhý vnitrostátní soudy⁷⁷.

74 — Druhý odstavce prohlášení č. 1 připojeného k závěrečnému aktu mezvládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu podepsanou dne 13. prosince 2007 (Úř. věst. 2007, C 306, s. 249; Úř. věst. 2008, C 115, s. 337; Úř. věst. 2010, C 83, s. 339; Úř. věst. 2012, C 326, s. 339).

75 — V tomto smyslu rozsudek *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 45), jakož i rozsudky ze dne 27. února 2007, *Gestoras Pro Amnistía a další v. Rada* (C-354/04 P, Sb. rozh. s. I-1579, bod 50, poslední věta) a *Segi a další v. Rada* (C-355/04 P, Sb. rozh. s. I-1657, bod 50, poslední věta).

76 — V tomto smyslu rozsudky *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 40), *Komise v. Jégo-Quéré* (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 30); ze dne 30. března 2004, *Rothley a další v. Parlament* (C-167/02 P, Recueil, s. I-3149, bod 46), a ze dne 6. prosince 2005, *Gaston Schul Douane-expéditeur v. Rada* (C-461/03, Sb. rozh. s. I-10513, bod 22).

77 — V tomto smyslu posudek 1/09 ze dne 8. března 2011 (bod 66); viz kromě toho rozsudky ze dne 21. února 1991, *Zuckerfabrik Süderdithmarschen a další* (C-143/88 a C-92/89, Recueil, s. I-415, bod 16), a ze dne 9. listopadu 1995, *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a další* (C-465/93, Recueil, s. I-3761, bod 20), jakož i judikatura uvedená výše v poznámce pod čarou 76.

117. Pokud příslušný unijní právní akt vyžaduje provedení orgány Unie, může být jeho legalita přezkoumána incidenčně unijními soudy podle článku 277 SFEU, na základě žaloby na neplatnost podané proti příslušnému prováděcímu aktu. Pokud naproti tomu příslušný unijní právní akt – jak tomu často bývá – vyžaduje provedení vnitrostátními orgány, může být jeho legalita předložena Soudnímu dvoru ke kontrole v rámci řízení o předběžné otázce podle čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU ve spojení s čl. 267 odst. 1 písm. b) SFEU⁷⁸, v některých případech dokonce takováto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložena být musí⁷⁹.

118. Občas je však namítáno, že jen incidenčně provedený přezkum legality legislativního aktu není přiměřenou náhradou za neexistující právo dotčeného jednotlivce podat přímou žalobu proti tomuto aktu. Jednotlivec se zejména nesmí dostat do situace, v níž by byl nucen jednat v rozporu s unijně právním příkazem nebo zákazem majícím přímý účinek jen proto, aby vyprovokoval prováděcí akt příslušného orgánu, proti němuž by se pak mohl bránit před soudem⁸⁰.

119. S ohledem na unijní základní právo na účinnou právní ochranu by skutečně bylo nedostatečné, pokud by fyzická nebo právnická osoba musela nejprve jednat v rozporu s právem a přitom se pravděpodobně dokonce musela vystavit hrozbě sankce jen proto, aby dosáhla soudního přezkumu sporného unijního právního aktu u příslušných soudů⁸¹. Takovéto situace se však v rámci systému evropských Smluv v souvislosti s legislativními akty Unie *není* nutno obávat.

120. V běžném případě – například v případě projednávaného zákazu uvádění produktů z tuleňů na trh – spadá do pravomoci vnitrostátních orgánů dohlížet na dodržování příkazu nebo zákazu s přímým účinkem vyplývajícím z legislativního aktu Unie. Jednotlivec pak má možnost obrátit se na příslušný orgán – v projednávaném případě například na příslušnou vnitrostátní dovozní nebo celní správu – a požádat ho o potvrzení, že se na něj předmětný příkaz nebo zákaz nevztahuje⁸². Zamítavé rozhodnutí tohoto vnitrostátního orgánu musí být z důvodů účinné právní ochrany přezkoumatelné vnitrostátními soudy, které mohou, popřípadě dokonce musí otázku týkající se platnosti příslušného unijního právního aktu předložit Soudnímu dvoru k rozhodnutí o předběžné otázce⁸³.

78 — Rozsudky *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 40), *Komise v. Jégo-Quéré* (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 30); ze dne 29. června 2010, E a F (C-550/09, Sb. rozh. s. I-6213, bod 45), a ze dne 27. listopadu 2012, *Pringle* (C-370/12, bod 39).

79 — Povinnost předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce existuje nejen pro soudy posledního stupně, ale za podmínek uvedených v judikatuře *Foto-Frost* (k tomu viz rozsudky ze dne 22. října 1987, *Foto-Frost*, 314/85, Recueil, s. 4199, body 12 až 19, a *Gaston Schul Douane-expediteur*, uvedený výše v poznámce pod čarou 76, bod 22) i pro soudy, jejichž rozhodnutí ještě lze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva.

80 — Tak například generální advokát *Jacobs* ve svém stanovisku ze dne 21. března 2002 ve věci *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (uvedené výše v poznámce pod čarou 3, bod 43 a 102).

81 — Toto uznává jak Soudní dvůr ve své judikatuře (rozsudek *Unibet*, uvedený výše v poznámce pod čarou 67, bod 64), tak Evropský konvent (viz dokumenty uvedené výše v poznámce pod čarou 23).

82 — Tato možnost je naznačena již v rozsudku *Komise v. Jégo-Quéré* (uvedeném výše v poznámce pod čarou 4, bod 35).

83 — Rozsudky *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 40) a *Komise v. Jégo-Quéré* (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 30); k povinnosti vnitrostátních soudů předložit v takovéto situaci žádost o rozhodnutí o předběžné otázce viz judikatura *Foto-Frost* uvedená výše v poznámce pod čarou 79.

121. Obecně platí, že je povinností členských států stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých právem Unie⁸⁴. Tato povinnost je od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost výslovně stanovena v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU. Jejím důsledkem je v neposlední řadě to, že podmínky přípustnosti žalob před vnitrostátními soudy, i pokud jde o případné preventivní určovací nebo zdržovací žaloby, nesmí být uplatňovány příliš restriktivně⁸⁵.

122. Pokud by dohled nad dodržováním příkazu nebo zákazu unijního práva s přímým účinkem měl výjimečně spadat do pravomoci orgánu, instituce nebo jiného subjektu Unie, má jednotlivec možnost obrátit se na tento subjekt a požádat ho o potvrzení, že se na něj předmětný příkaz nebo zákaz nevztahuje. Podle zásady řádné správy by příslušný subjekt byl povinen o této žádosti rozhodnout⁸⁶. Zamítavé rozhodnutí tohoto subjektu by z důvodů účinné právní ochrany muselo být považováno za rozhodnutí ve smyslu čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU, které by jeho adresát mohl podle první alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU napadnout žalobou na neplatnost, přičemž by v rámci takovéto žaloby měl možnost s odvoláním na článek 277 SFEU incidenčně namítat protiprávnost legislativního aktu Unie, o který se příslušné rozhodnutí opírá.

123. V naléhavých případech existuje jak před unijními soudy (články 278 SFEU a 279 SFEU), tak před vnitrostátními soudy⁸⁷ možnost poskytnutí předběžné právní ochrany. Na jednání před Soudním dvorem na to správně poukázala Rada.

124. Celkově je tedy nutno argumentaci navrhovatelů týkající se požadavků účinné právní ochrany zamítnout.

3. Dílčí závěr

125. Druhý důvod kasačního opravného prostředku je tedy celkově neopodstatněný.

C – Třetí důvod kasačního opravného prostředku

126. Ve třetím důvodu kasačního opravného prostředku je namítáno zkreslení důkazů. Navrhovatelé Tribunálu vytýkají, že jejich argumentaci v prvním stupni „nesprávně popsal a zkreslil“.

127. Zprvce zastávají navrhovatelé názor, že Tribunál jim v bodě 47 napadeného usnesení neprávem vložil do úst tvrzení, podle kterého by v důsledku rozlišování mezi legislativními a nařizovacími akty byl k výrazu „akty“ odkazujícímu na první dvě možnosti uvedené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU doplněn přívlastek „legislativní“⁸⁸. Tribunál tímto způsobem zaměnil argumenty žaloby s argumenty předloženými Parlamentem a Radou.

84 — Pokud jde o příklady z praxe soudů členských států, viz rozsudky ze dne 10. ledna 2006, IATA a ELFAA (C-344/04, Sb. rozh. s. I-403, bod 19); ze dne 8. června 2010, Vodafone a další (C-58/08, Sb. rozh. s. I-4999, bod 29), a ze dne 9. listopadu 2010, Schecke a Eifert (C-92/09 a C-93/09, Sb. rozh. s. I-11063, bod 28); podobně, i když ne v souvislosti se směrnicemi a jejich provedením do vnitrostátního práva, rozsudky ze dne 10. prosince 2002, British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco (C-491/01, Recueil, s. I-11453, bod 24), ze dne 6. prosince 2005, ABNA a další (C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Sb. rozh. s. I-10423, body 19, 25 a 34); ze dne 8. července 2010, Afton Chemical (C-343/09, Sb. rozh. s. I-7027, bod 8); ze dne 9. listopadu 2010, Schecke a Eifert (C-92/09 a C-93/09, Sb. rozh. s. I-11063, bod 28), a ze dne 21. prosince 2011, Air Transport Association of America a další (C-366/10, Sb. rozh. s. I-13755, bod 43).

85 — Rozsudek Unibet (uvedený výše v poznámce pod čarou 66, zejména body 38 až 44); viz také rozsudky Unión de Pequeños Agricultores v. Rada (uvedený výše v poznámce pod čarou 3, bod 42) a Komise v. Jégo-Quéré (uvedený výše v poznámce pod čarou 4, bod 32).

86 — Viz čl. 41 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a čl. 24 čtvrtý pododstavec SFEU.

87 — Rozsudky Zuckerfabrik Süderdithmarschen a další (body 17, 20 a 23 až 33) a Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a další (body 24, 25 a 32 až 51), oba uvedené výše v poznámce pod čarou 77.

88 — V jednacím jazyce: „that the distinction between legislative and regulatory acts [...] consists of adding the qualifier ‘legislative’ to the word ‘act’ with reference to the first two possibilities covered by the fourth paragraph of Article 263 TFEU“.

128. Navrhovatelé zadruhé Tribunálu vytýkají, že jim v bodě 48 napadeného usnesení podsunul tvrzení, že členské státy chtěly působnost poslední alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU omezit pouze na akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU.

1. Přípustnost

129. Unijní orgány, které se účastní řízení, zpochybňují již přípustnost tohoto důvodu kasačního opravného prostředku s poukazem na to, že se zde nejedná o důkazy, které by mohly být zkresleny, nýbrž nanejvýš o právní argumenty.

130. Tato námitka je chybná. Do pravomoci Soudního dvora jakožto instance rozhodující o kasačním opravném prostředku nespadá jen přezkum rozhodnutí v prvním stupni z hlediska toho, zda Tribunál zkreslil skutečnosti nebo důkazní prostředky, ale i toho, zda zkreslil argumentaci účastníků řízení⁸⁹.

131. Navrhovatelé kromě toho dostatečně přesně uvedli, ve které části napadeného usnesení se údajně zkreslení nachází a v čem má toto zkreslení spočívat.

132. Třetí důvod kasačního opravného prostředku je proto přípustný.

2. Opodstatněnost

133. Jako výchozí bod pro přezkum opodstatněnosti tohoto důvodu kasačního opravného prostředku může posloužit ustálená judikatura týkající se zkreslení důkazů. Podle ní se o zkreslení jedná jen tehdy, pokud se posouzení existujících důkazů jeví jako zjevně nesprávné, aniž byly uplatněny nové důkazy⁹⁰.

134. Uplatníme-li tuto judikaturu na argumenty účastníků řízení v prvním stupni, lze o takovém zkreslení hovořit jen tehdy, byly-li argumenty účastníků řízení Tribunálem zjevně nesprávně pochopeny nebo reprodukovány v pozměněném smyslu⁹¹. Zda se ve vytýkaných bodech 47 a 48 napadeného usnesení jedná o tento případ, přezkoumám v následující části.

a) K bodu 47 napadeného usnesení

135. V pozadí bodu 47 napadeného usnesení stojí mezi účastníky řízení diskutovaná sporná otázka, zda fyzické a právnické osoby mohou podle některé alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU podat žalobu proti legislativním aktům. Parlament a Rada zastávaly v řízení v prvním stupni názor, že takovéto žaloby sice nemohou být přípustné podle třetí alternativy čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, ale mohou být přípustné podle první a druhé alternativy tohoto ustanovení⁹². Inuit Tapiriit Kanatami a další nato oběma těmito orgánům vytkli, že v první a druhé alternativě čl. 263 čtvrtého pododstavce četly pojem „akty“ jako „legislativní akty“⁹³.

89 — Rozsudek ze dne 1. července 2010, *Knauf Gips v. Komise* (C-407/08 P, Sb. rozh. s. I-6375, body 30 a 31); podobně rozsudky Komise v. *Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (uvedený výše v poznámce pod čarou 53, body 44 až 50) a ze dne 29. listopadu 2007, *Stadtwerke Schwäbisch Hall a další v. Komise* (C-176/06 P, bod 25).

90 — Rozsudky ze dne 18. ledna 2007, *PKK a KNK v. Rada* (C-229/05 P, Sb. rozh. s. I-439, bod 37); ze dne 22. listopadu 2007, *Sniace v. Komise* (C-260/05 P, Sb. rozh. s. I-10005, bod 37), a ze dne 17. června 2010, *Lafarge v. Komise* (C-413/08 P, Sb. rozh. s. I-5361, bod 17).

91 — Viz má stanoviska ze dne 14. dubna 2011 ve věcech *Solvay v. Komise* (C-109/10 P, Sb. rozh. s. I-10329, bod 94), a *Solvay v. Komise* (C-110/10 P, Sb. rozh. s. I-10439, body 126 a 131).

92 — Viz zejména bod 17 námitky nepřijetí Parlamentu a bod 15 námitky nepřijetí Rady.

93 — Viz zejména bod 30 písemné odpovědi Inuit Tapiriit Kanatami a dalších na námitky nepřijetí Parlamentu a Rady, která byla předložena v prvním stupni.

136. Tento popis argumentů Parlamentu a Rady ze strany Inuit Tapiriit Kanatami a dalších Tribunál v bodě 47 napadeného usnesení označuje jako „argument žalobců“. Tribunál tedy navrhovatelům v dané pasáži svého usnesení nepodsouvá, že oni sami chápou pojem „akty“ jako „legislativní akty“, nýbrž se pouze zabývá tím, jaké dopady mají argumenty Parlamentu a Rady v očích navrhovatelů údajně mít. V bodě 47 napadeného usnesení Tribunál odmítá pouze tuto interpretaci argumentů protistrany ze strany Inuit Tapiriit Kanatami a dalších.

137. V této souvislosti nelze Tribunálu vytýkat, že by v bodě 47 napadeného usnesení argumentaci navrhovatelů zjevně nesprávně pochopil nebo reprodukoval v pozměněném smyslu. Naopak, jsou to sami navrhovatelé, kdo vychází ze zjevně nesprávného pochopení sporné pasáže napadeného usnesení.

b) K bodu 48 napadeného usnesení

138. Jinak je tomu v bodě 48 napadeného usnesení, ve kterém Tribunál uvádí, že „v rozporu s tvrzením žalobců“ cílem členských států nebylo omezení působnosti poslední části čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU pouze na akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU.

139. Tribunál tedy v uvedené pasáži svého usnesení vychází z domněnky, že Inuit Tapiriit Kanatami a další v rámci řízení v prvním stupni tvrdili, že cílem členských států bylo omezit působnost poslední části čl. 263 čtvrtého pododstavce pouze na akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU.

140. Touto formulací Tribunál žalobní argumentaci z prvního stupně zjevně reprodukoval v pozměněném smyslu. Ve skutečnosti totiž Inuit Tapiriit Kanatami a další v žádném okamžiku řízení netvrdili, že by cílem členských států bylo zahrnout pod poslední část čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU pouze akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU. Toto by ostatně bylo v diametrálním rozporu s jejich zájmem v projednávaném právním sporu.

141. Navrhovatelé naopak v obou stupních vždy zastávali názor, že Lisabonská smlouva *by* místo výrazu „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“ *musela použít* pojem „akty v přenesené pravomoci“ ve smyslu článku 290 SFEU, pokud *by* jejím cílem *bylo* omezení rozsahu působnosti čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU na nelegislativní akty⁹⁴.

142. V důsledku toho tedy Tribunál v bodě 48 napadeného usnesení argumentaci Inuit Tapiriit Kanatami a dalších zkreslil.

143. Takovéto zkreslení však nemusí nutně vést ke zrušení rozhodnutí Tribunálu vydaného v prvním stupni⁹⁵. Na tuto skutečnost Parlament správně upozornil.

144. Zvláště v projednávaném případě se zrušení napadeného usnesení nezdá být namístě, protože v tomto bodě nesprávný popis žalobní argumentace neměl žádný dopad na rozhodnutí Tribunálu. Tribunál, stejně jako všichni účastníci řízení naopak vycházel z toho, že výraz „nařizovací akty“ je širší než pojem „akty v přenesené pravomoci“ ve smyslu článku 290 SFEU.

145. Toto je v neposlední řadě vyjádřeno ve sporném bodě 48 napadeného usnesení, ve kterém Tribunál s ohledem na poslední část čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU zdůrazňuje, „že cílem členských států nebylo omezení působnosti tohoto ustanovení pouze na akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU, nýbrž obecněji na nařizovací akty“.

94 — V souvislosti s argumentací Inuit Tapiriit Kanatami a dalších v prvním stupni viz zejména bod 49 jejich písemné odpovědi na námítky nepřipustnosti Parlamentu a Rady; v souvislosti s jejich v podstatě totožně znějící argumentací v řízení o kasačním opravném prostředku viz výše bod 53 tohoto stanoviska.

95 — Rozsudky ze dne 1. června 2006, P&O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise (C-442/03 P a C-471/03 P, Sb. rozh. s. I-4845, body 133 a 134), a ze dne 1. února 2007, Sison v. Rada (C-266/05 P, Sb. rozh. s. I-1233, body 67 až 72); ve stejném smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 9. září 2010, Andreassen v. Komise (T-17/08 P, bod 76).

146. V důsledku toho je sice výtky navrhovatelů směřující proti bodu 48 napadeného usnesení obsahově správná, avšak ve svém důsledku irelevantní (francouzsky „inopérant“)⁹⁶.

3. Dílčí závěr

147. Celkově je tedy i třetí důvod kasačního opravného prostředku neopodstatněný.

D – Shrnutí

148. Vzhledem k tomu, že žádný z důvodů uplatňovaných navrhovateli není úspěšný, je třeba tento kasační opravný prostředek zamítnout v plném rozsahu.

V – Náklady řízení

149. Bude-li kasační opravný prostředek, jak v projednávaném případě navrhuji, zamítnut, rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení (čl. 122 odst. 1 jednacího řádu); podrobnosti přitom vyplývají z článků 137 až 146 ve spojení s čl. 184 odst. 1 tohoto jednacího řádu⁹⁷.

150. Z článku 138 odst. 1 a 2 ve spojení s čl. 184 odst. 1 jednacího řádu vyplývá, že účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, bude uložena náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval; je-li neúspěšných účastníků řízení více, rozhodne Soudní dvůr o rozdělení nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že Parlament a Rada požadují náhradu nákladů řízení a navrhovatelé neměli ve věci úspěch, je důvodné uložit posledně uvedeným náhradu nákladů řízení. Navrhovatelé ponese náklady řízení společně a nerozdílně, protože kasační opravný prostředek podali společně⁹⁸.

151. O nákladech řízení vynaložených Komisí je nutno rozhodnout odchylně. Tento orgán, který do řízení v prvním stupni vstoupil jako vedlejší účastník na podporu návrhových žádání Parlamentu a Rady, se písemnou a ústní formou účastnil i řízení o kasačním opravném prostředku. Soudní dvůr může podle čl. 184 odst. 4 druhé věty jednacího řádu rozhodnout, že takovýto účastník řízení ponese vlastní náklady řízení.

152. Jak vyplývá z jeho znění („může“), posledně uvedené ustanovení v žádném případě nevylučuje, že Soudní dvůr může ve vhodných případech rozhodnout i jinak a navrhovatelům kasačního opravného prostředku, kteří neměli ve věci úspěch, uložit náhradu nákladů řízení vedlejšího účastníka řízení podporujícího návrhová žádání protistrany z prvního stupně, pokud tento – jako v projednávaném případě Komise – bude mít v řízení o kasačním opravném prostředku úspěch⁹⁹. V projednávaném

96 — V tomto smyslu rozsudky ze dne 9. června 1992, *Lestelle v. Komise* (C-30/91 P, Recueil, s. I-3755, bod 28); *Kadi a další v. Rada a Komise* (uvedený výše v poznámce pod čarou 67, bod 233) a *FIAMM a další v. Rada a Komise* (uvedený výše v poznámce pod čarou 61, bod 189).

97 — Podle obecné zásady, že nová procesní pravidla se použijí na všechny spory probíhající v době, kdy vstupují v platnost (ustálená judikatura, viz pouze rozsudek ze dne 12. listopadu 1981, *Meridionale Industria Salumi a další*, 212/80 až 217/80, Recueil, s. 2735, bod 9), se rozhodnutí o nákladech řízení v projednávané věci řídí jednacím řádem Soudního dvora ze dne 25. září 2012, který vstoupil v platnost dne 1. listopadu 2012 (v tomto smyslu viz rozsudek *Komise v. Verhuizingen Coppens*, C-441/11 P, body 83 až 85). Po obsahové stránce se však nejedná o odlišné ustanovení oproti čl. 69 odst. 2 ve spojení s článkem 118 a čl. 122 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora ze dne 19. června 1991.

98 — Rozsudek ze dne 14. září 2010, *Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals v. Komise a další* (C-550/07 P, Sb. rozh. s. I-8301, bod 123); ve stejném smyslu rozsudek ze dne 31. května 2001, *D a Švédsko v. Rada* (C-122/99 P a C-125/99 P, Recueil, s. I-4319, bod 65); v posledně uvedené věci podaly dokonce D a Švédské království dva oddělené kasační opravné prostředky, a přesto jim byla uložena společná a nerozdílná náhrada nákladů řízení.

99 — V tomto smyslu například rozsudek ze dne 19. července 2012, *Rada v. Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group* (C-337/09 P, bod 112); v tomto případě byly Radě jako navrhovatelce kasačního opravného prostředku, která neměla ve věci úspěch, uloženy mimo jiné náklady Audace, vedlejší účastnice řízení v prvním stupni, která se svými návrhy měla v řízení o kasačním opravném prostředku úspěch.

případě však považuji za vhodné zůstat u pravidla stanoveného v čl. 184 odst. 4 druhé větě jednacího řádu. Toto řízení o kasačním opravném prostředku totiž sloužilo vysvětlení zásadní otázky, na níž má Komise velký institucionální zájem, který jde daleko nad rámec tohoto konkrétního případu. V této souvislosti je tedy naprosto spravedlivé, že Komise ponese vlastní náklady řízení.

153. Pokud jde konečně o Nizozemské království, které v prvním stupni rovněž vystoupilo jako vedlejší účastník na podporu návrhových žádání Parlamentu a Rady, nelze mu na rozdíl od toho, co požadují navrhovatelé kasačního opravného prostředku, uložit náhradu nákladů řízení, protože se řízení o kasačním opravném prostředku neúčastnilo (čl. 184 odst. 4 první věta jednacího řádu).

VI – Závěry

154. Vzhledem k výše uvedeným úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby rozhodl takto:

- „1) Kasační opravný prostředek se zamítá.
- 2) Evropská komise ponese vlastní náklady řízení.
- 3) Ve zbývajících částech nesou náklady řízení navrhovatelé kasačního opravného prostředku společně a nerozdílně.“